

17.5.2022

400/01.04.01.03/2022

Sisäministeriö
maahanmuutto-osasto

VN/8021/2022

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Suojelupoliisi pitää ehdotusta laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta kannatettavana. Rajamenettelyn käyttöönotto on erittäin tarpeellinen toimenpide vastaamaan erityisesti maahanmuuttoliikkeen välineellistämiseen sekä laajamittaiseen maahantuloon.

Sisäministeriö pyytää lausuntopyynnössään erityisesti ottamaan kantaa siihen, tulisiko rajamenettelyä soveltaa myös ilman huoltajaa tulleisiin alaikäisiin. Suojelupoliisin näkemyksen mukaan Suomessa pitäisi rajamenettelystä säätää tältäkin osin, kuten menettelydirektiivi mahdollistaa. Nyt kun rajamenettelystä ollaan viimeinkin säätämässä menettelydirektiivin jo vuosia mahdollistamalla tavalla, niin se pitäisi tehdä kaikilta osin siten, ettei siihen jätetä tahallisesti kansallisesti aukkoja, joita on mahdollista hyväksikäyttää. Kuten esityksessä todetaan, mahdollinen väärinkäytön riski voi nousta, jos rajamenettelyn voisi käytännössä välttää alaikäiseksi esittäytymällä. Erityisesti maahanmuuton välineellistämistilanteista voidaan pyrkiä hyödyntämään juuri tällaisia tilanteita, joissa lainsäädäntöön on jätetty aukkoja. Maahanmuuton välineellistäminen on myös sen välikappaleena olevien ihmisten kannalta vahingollista ja sitä tulisi pyrkiä ennalta estämään kaikin mahdollisin keinoin. Rajamenettelyn mahdollistaminen ilman huoltajaa tulevien alaikäisten kohdalla niillä edellytyksin kuin menettelydirektiivissä on mainittu, ei luonnollisestikaan estä lapsen edun huomioimista. On itsestään selvää, että lapsen etu on joka tapauksessa kaikissa tilanteissa mahdollista huomioida ja rajamenettelyn käytön mahdollistaminen lainsäädännöllä ei tee siitä pakollista. Lisäksi rajamenettelyn soveltaminen voitaisiin aina lopettaa, jos turvapaikkamenettelyssä käy ilmi, että edellytyksiä sen soveltamiselle ei enää ole.

Keskeistä esityksen osalta pitäisi muutoinkin olla se, että rajamenettely otetaan käyttöön kaikin menettelydirektiivin tarkoittamin tavoin ja että se myös käytännössä on direktiivin tarkoittama rajamenettely. Mikäli esitys johtaa käytännössä siihen, esimerkiksi annettavan vastaanottorahan myötä, että henkilöt eivät oleskele rajan läheisyydessä olevalla alueella koko menettelyn ajan, niin voidaan kyseenalaistaa, onko kyse enää direktiivin tarkoittamasta rajamenettelystä. Toisaalta pelkästään luottaminen siihen, että henkilöt pysyvät ja haluavat pysyä osoitetussa vastaanottokeskuksessa ei kaikissa tapauksissa riitä. Esityksessä lähdetään siitä olettamasta, että henkilöt pysyvät

alueella vapaaehtoisesti, koska toivovat saavansa turvapaikan. Oletettavampaa kuitenkin lienee se, että henkilö, joka päätyy rajamenettelyn piiriin ymmärtää, että kyseinen prosessi tulee päättymään turvapaikkaa todennäköisemmin pikaiseen käännytykseen henkilön kotimaan tai maahan, josta hän on tullut. Mikäli henkilö on ehtinyt poistumaan rajamenettelyn aikana esimerkiksi toiseen EU-maahan, niin rajamenettelystä poistumisesta ehdotettua seurausta eli henkilön säilöönottoa ei voida toteuttaa.

Koska rajamenettely olisi joka tapauksessa vain rajatuissa tilanteissa mahdollinen ja hyvin lyhytaikainen, niin se pitäisi ottaa Suomessa täysimääräisesti käyttöön ja siten, että siihen otetut henkilöt pysyvät tosiasiallisesti ja käytännössä rajan tuntumaan asetetulla rajatulla alueella. Tällä tavoin rajamenettely on käytössä myös vertailuun otetuissa Alankomaissa, Ranskassa ja Liettuassa. Vain todellisella aukottomalla rajamenettelyllä voidaan vastata varsinkin maahanmuuttoliikkeen välineellistämistä koskevaan tilanteeseen. Kuten aiemmin on todettu, lievempiä toimenpiteitä on aina mahdollisuus soveltaa eikä rajamenettelyn käyttäminen ole pakollista.

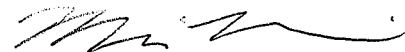
Kuten esityksessä on todettu, kaikkia ihmisiä ei voida ottaa säilöön ja perusoikeuksia enemmän rajoittavana toimenpiteenä siitä ei pitäisi tullaakaan pääsääntöä. Siksi rajamenettelyn tulisi olla tavallisen turvapaikanhakuprosessin ja säilöönoton väliin tuleva turvaamistoimenpide ja sitä tarvittaisiin erityisesti poikkeuksellisissa tilanteissa, kuten maahanmuuttoliikkeen välineellistämisessä.

Suojelupoliisin päällikkö
poliisineuvos

Antti Pelttari

Ylitarkastaja

Heli Heikkola

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

SM /KTY